

EKONOMIA K-Z ERE IDAZTEN DA¹

Joseba Barandiaran

Euskal prentsako ohiko kolaboratzailea eta ekonomialaria

Helbide elektronikoa: josebabarandi@yahoo.com

Euskarazko ekonomia kazetaritzaz jardutekotan, badira ekonomiaz edota kazetaritza ekonomikoaz oro har aipa litezken zenbait puntu eta, bestalde, badira berau euskaraz izateari propio lotutako beste zenbait puntu ere. Jardunaldien helburuetarako azken puntuok interesgarriago izan litezkeen arren, beharrezkoa deritzot une batez lehen puntuei ere erreparatzea.

1. EKONOMIAZ (BERDIN "C"-Z EDO "K"-Z)

Alegia, euskal mundutxoaz haragoko puntuak:

— Gai tekniko eta zientifikotzat jo arren, prentsa, irrati nahiz telebis-tako albistegi arrunt generalistetan atal finkoa duen gai tekniko eta zientifiko bakarra dela esan liteke. Egia da gizarte zientzia den heinean, zenbaitetan ikerketa ekonomikoaren zientifikotasuna zalan-tzan jartzen dela. Baina ikerketa ekonomikoak ikerketa erabat enpi-rikoa nahiz erabat teorikoa, biak bateratzen ditu. Eta Historia edo Soziologia atalak nekez ikusten dira komunikabide generalistetan eta, aldiz, Ekonomia saila ez duenik ez dut ezagutzen.

— Prentsa espezializatu gisa, gaikako egunkari (Cinco Días, Expansion, Les Echos, WSJ, Financial Times), aldizkari (The Economist, Inversion) nahiz telekomunikabideek (Intereconomía, Bloomberg, Reuters) dexenteko hedapena dute. Esan gabe doa, prentsa idatziaren krisia, orokorra, izokin kolorekora ere iritsi da. Baina, oro har, egunkari gisa hizkuntza nagusietan bederen irauten dute eguneroko agerkari horiek eta anglosaxoien kasuan, bereziki, ospe edo itzal handikoak dira euren espezializazio handiagatik.

— Aurreko bi puntuak ukatu gabe, jende askok gaiaz entzun eta aipagai izan arren, askok aitortzen du “askorik ez” dutela ulertzen ekonomiaz. Politikaz edo futbolaz baino, arruntagoa da “ez dut piperrik ulertzen” ekonomiaz ari garelarik entzutea. Aldiz, erabaki ekonomikoak egunero hartzen ditu gutako bakoitzak eta agente ekonomikoak gara, guztiok ere. Sakonean, gaur egungo gure sistema kapitalistan, kontsumitzaile gutxienez bagara, txiki txikitatik.

— Gizarte zientzia izateaz: gai teknikoa izan liteke ekonomia, oso; ikerketa zientifikoa, are ia erabat matematikoa ere (edo ekonometrikoa) oinarrian duena; baina dibulgazioan egiten den jarduna... ez da lar teknikoa. Alegia, dibulgazioa oso zentratua dago ikerketa (teoriko) horietatik ondorioztatu edo arrazoitzen diren politiketan edota beraien eraginetan. Adibidez: Europako Banku Zentralak (EBZ), modu independentean (gutako inork ez baitu Trichet ezertarako hautatu), zer erabaki (ohi) du? Bada, demagun, interes tasak jaitsi, igo edo mantendu egin ditu. Ados. Berri ekonomiko arrunt bat da hori. Baina, galderak arrapaladan sor daitezke:

Zergatik da independentea EBZ? Eta norengandik behar du independente izan? Nori ematen dio (ematen badio) bere jardunaren azalpenik? Horrelakoak al dira munduko banku zentral guztiak? Frantziako eta Espainiako banku zentralak zergatik diraute? Zergatik sartu zen indarrean euroa? Zergatik sartu da euroa sartu den herrialdeetan eta ez beste zenbaitetan? Axola al dio horrek euskal herritarrari? Patrikan darabilgun txanponaren nondik norakoaz galdera soil batzuk dira baina, akaso, herritar arruntak erraz erantzungo ez lituzkeenak. Bestalde, Euskal Herriko Ikastolek aitortu dute euren curriculumak finantzen gainean, berbarako, dituen gabeziak. Eta ez dira salbuespena, beste askok hori aitortu ez arren.

Erakunde publikoek eurek Frantzia eta Espainian abiatu (behar izan) dituzten www.lafinancepourtous.com edo www.finanzasparatodos.es web orriak lekuko. Euriborra hitzetik hortzera darabilgu baina gutxik dakite zehatz-mehatz hori zer den.

— Ekonomia oso politikoa da: lan istripuak zenbateraino dira berri ekonomikoak? Populazio migrazioak edo paterak, zenbateraino dira gai ekonomikoak? Paradisu fiskalak zergatik ez daude “Gaizkiaren

Gai tekniko eta zientifikotzat jo arren, prentsa, irrati nahiz telebistako albistegi arrunt generalistetan atal finkoa duen gai tekniko eta zientifiko bakarra.

Prentsa idatziaren krisia, orokorra, izokin kolorekora ere iritsi da.

***Ekonomia oso
politikoa da.***

Ia edozer da ekonomia.

***Aipagarria da: errenta
maila handitu ahala,
informazio ekonomiko
espezializatuaren
kontsumoa handiagoa
izan ohi dela.***

***Medioak berak eragin
itzela duela.***

Ardatzaren” barruan? Sindikatuak vs patronala banaketa neutroa al da? Kutsadura atmosferiko edo akustikoa BPGean jasotzen ez bada eta, kasu, espetxeetako gastua bai, zergatik axola zaigu hainbeste BPG eta ez kutsadura? Lan merkatuaren ajeak: nola azaldu Ertzaintza zaintzen duen “segurata”rena? Normalizatzen ditugun hainbat berriren irakurketa ekonomiko egitea bera, jarrera oso politikoa izan liteke.

— Ia edozer da ekonomia: edo dauka eragin/irakurketa ekonomiko aipagarriren bat. Adibidez, Sanferminak Iruñean (galdetu ostalari-tzan); Kukuxumuxu kamisetak (txantxa kutsu bat darion arren); futbola (masa fenomeno gurean); kirol babesle publiko vs babesle pribatuak orohar (adibidez, Osasuna eta Reyno de Navarra nahiz Bizkaiko Aldundia eta Bilbao Basket publikoetan; pribatuen artean Portland San Antonio eskubaloi taldearekin edo Petronor Athletic Clubekin); sarri, enpresa horiek euren jardunean sortu dituzten zehar eragin negatiboak lotuak egon ohi dira ordainok; ondare publiko arkitektonikoa (elizak, erakarpen turistikoko gune gisa, erlijio kutsuz harago eta euren mantenua); zezenketak, hirigintza, lan publikoak (garraio azpiegiturak, hondakinen kudeaketa), Prever plana (autoa aldatzeagatik aldika ematen den diru laguntza: zergatik ez ordezkatu bi urterako doako garraio publikoekin?), etabar. Jardunaldien garaitik eman diren berri (ekonomiko? kultural? politiko?) deigarrien artean dago Gipuzkoako Aldundiak Real Sociedad futbol taldeari 1,2 milioi euro eman izana, “Gipuzkoa euskararekin bat” leloa kamisetaratzaren truke. Eta baita zeresan handia eman duen funtzionarioen %5eko soldata jaitsiera ere, nola Espainiakoak hala euskal erakundeetakoak.

— Aldiz, praktikan, prentsa orokorrak nahiz generalistak nahiko gauza zehatzak sartzen dituzte informazio ekonomiko gisa (eta, hortaz, beste zenbait informazio baztertu behar dute). Zentzu horretan, aipagarria da:

- Errenta maila handitu ahala, informazio ekonomiko espezializatuaren kontsumoa handiagoa izan ohi dela.
- Medioak berak eragin itzela duela:
 - informazio ekonomikoaren trataeran (irratia vs prentsa vs internet, bakoitzak edukierari buruz dituen mugengatik eta ikusgarritasunagatik)
 - informazio ekonomiko zer den (eta zer ez) zehazterakoa: pateretakoak gertaera tamalgarriak dira edo ezta hori ere; lan istripuak, kasu, egunaren arabera; eta, aldiz, burtsak eguneroko jarraipen zehatza du, telebistaren kasuan goiz eta arratsaldekoa izan litekena eta interneten on line edo etengabekoa.

- iturri ezberdinak zehaztu eta aukeratzekoan: pribatuak edo publikoak, finantzetakoak (bursa) edo akademiakoak (unibertsitatea eta ikerlariak)

Esan gabe doa, medioak eurak publizitatetik jaten duten heinean, jaten ematen dien eskuari kosk egiteko tentazio gutxi izango dituztela. Enpresa handien publizitate gastua ez da ahuntzaren gauerdiko eztula eta medioek gogor lehiatu behar dute sos horien lortzeko. Eta joko teoriaren aplikazio sinple batek erakutsiko lukeenez, horrek enpresa handi horien kritikatzeko pizgarriak gutxitzen dizkie.

Natorren orain hitzaldiko bigarren atalera; kazetaritza ekonomikoa euskaraz jorrazteari propio dagozkion puntu batzuk aipatzera, alegia. Eta horietan, nire esperientzia edo iritzi pertsonaletik abiatuta baino ezin dut jardun.

2. EKONOMIA "K"-Z IDAZTEN DENEKOA

— Azken 15 bat urteotan izan dira hezkuntza unibertsitarioa, osoki edo nagusiki, euskaraz jaso duten kazetari eta ekonomialariak. Erdaraz ikasi duten ekonomialari euskaldunetz gain, urteko 30 lizentziatu izan badira euskal adarrean, ia 500 lagun dira hori soilik UPV-EHU. Azken horien artean nago neroni. Bost urteko unibertsitate ibilbidearen lehen hiru urteak osoki euskaraz egin nituen Sarrikoko fakultatean (berez, ekonomia diot baina enpresa zientzien alorraz beste horrenbeste esan liteke, noski). Nire azken bi urteetan, Erasmus programaren eskutik lehenik Lillen frantsesa eta, ondoren, berriz ere Bilbon gaztelera bihurtu zituen hezkuntza hizkuntza. Kontuoi buruz bi ohar: бага, ekonomiaz nazioartean idazten den ia guztia ingelesez idazten da. Beraz ekonomia ikasleek ingelesezko artikuluak irakurtzeko premia izan badute. Eta, biga, espezializazioa (edota hautazko asignaturak) ugalduta ahala, euskal adarreko taldeak osatzeko aukera oso azkar gutxitzen da. Horrek, zenbaitetan, irakasle eta zenbait ikasle euskaldun gizartean hain ohiko diren egoeretara bultzatzen dituzte unibertsitateko klaseetan ere: alegia, erdaretara. Nolanahi den, egia da fakultateetan katedratiko euskaldunen portzentaia baxuagoa dela, oraindik, irakasle arrunten artean dena baino.

Hortaz, kazetari eta ekonomialari horiek guztiak gutxienez elebidunak direla ondorioztatuta beharko. Historian sekula ez bezala, euskal unibertsitario (euskaraz alfabetatu) andana dugu, beraz. Baina horrek ez du, badakigu, lan munduaren euskalduntzean aurrerapauso nabarmenagirik ekarri. Alegia, lan mundua (enpresa pribatua batipat), gizartea bera oro har den baino erdaldunagoa da oraindik ere. Aldi Baterako Lan Enprestan (ABLE edo gaztelarazko ETTak) euskararen presentzia ia zero izan ohi

Esan gabe doa, medioak eurak publizitatetik jaten duten heinean, jaten ematen dien eskuari kosk egiteko tentazio gutxi izango dituztela.

Historian sekula ez bezala, euskal unibertsitario (euskaraz alfabetatu) andana dugu, beraz. Baina horrek ez du, badakigu, lan munduaren euskalduntzean aurrerapauso nabarmenagirik ekarri.

Nago hainbat alorretan, curriculum elebidunak baino, elebaker erdaldunak erabiltzea hobe ikusi lezaketela (edo uste hori izan dezaketela) lan bila dabilen hainbatek. Euskararen prestigioa, alegia, gizarteko beste alorretan baino baxuagoa dela, nolabait, lan merkatuari dagokionean.

Euskal Herrian kontsumitzen den kazetaritza edo informazio ekonomiko ia guztia erdaretan kontsumitzen da.

da. Eta nago hainbat alorretan, curriculum elebidunak baino, elebaker erdaldunak erabiltzea hobe ikusi lezaketela (edo uste hori izan dezaketela) lan bila dabilen hainbatek. Euskararen prestigioa, alegia, gizarteko beste alorretan baino baxuagoa dela, nolabait, lan merkatuari dagokionean.

— EAE eta Nafarroako errenta per capita Europako Batasunaren batuz bestekoaz gora dagoen arren, euskaraz ez da existitzen prentsa ekonomiko espezializaturik. Alegia, Euskal Herrian kontsumitzen den kazetaritza edo informazio ekonomiko ia guztia erdaretan kontsumitzen da. 2010ean doako agerkari instituzional bat agertu da, euskaraz eta ekonomiaz dena baina, oraingoz, maiztasun oso apalarekin.

— Nire dibulgazio (edo) ekonomia kazetaritza esperientzia osoa, informazio orokorreko medioetan eta ekonomiaren atalean izan da. Ia-ia erabat euskarazko medioetan eta, hortaz, euskal prentsa den horren argazki orokorraren barruan. Euskal kioskoa, sarri aipatu izan denez, kopuruz askoz murriztagoa da inguruko erdarena baino.

— Irratian, Euskadi Irratia irrati publikoan dut esperientzia gehien. Eguneroko 100 mila entzuleren bueltako hedapena omen du gaur egun. 1996an hasi nintzen, Jaime Otamendiren eskutik, tertulia ekonomikoetan. Hamabostean behingo tertulian 3-4 kide izaten ginen. Ohikoan, unibertsitateko bi irakasle gazte, erretreta hartua zuen enpresa-gizona eta finantza sektorean sartu berria nintzen neroni. Ekonomiaz zerbait egin beharra, hutsune bat bete beharra eta solaskideak topatzeko zailtasunak aipatu zizkiguten (eta aipatzen dizkigute oraindik ere) irratiko lagun kazetariak.

— Zenbait urte eta aldaketaren ondoren, goizko informatiboetan elkarrizketa laburretara pasa ginen (astean edo hamabostean behin) eta, azken urtean edo, “pilula” formatua deitzen dutena. Bizpahiru minutuz edo, eguneko gai bat hartu eta labor antean jorratzen duena. Azken hori eguneroko maiztasunarekin da eta, bistan denez, 2007ko udan hasitako finantza krisia eta bere ondorenekin bat etorri da.

— Iruñerriko Euskal Herria Irrati jarriak, Bizkaia Irratiak, Iparraldeko Euskal Irratiak (Gure Irratiak kasu) eta, maizago, Bilbo Hiria Irratiak ere tarteka deitzen naute; analisi laburrak edo elkarrizketak egiteko. Modu xume baina ulergarrian jardutea izan da beti asmoa.

— Prentsan idatzian, Euskaldunon Egunkarian eta, 2003an bortxaz eta bidegabe itxia izan zenetik (orain jada Espainiako Audentzia Nazionalaren epai batek ere onartu du hori), Berria egunkarian kolaboratzen dut. Herri ekimenez, elkarte anonimo gisa, sortutako egunkariak dira biak hala biak eta diru publikoz lagunduak, hein batean edo bestean. Esan liteke ekonomiari buruzko informazioa ez dutela izan merkatuan saldu duten ildo edo bereizgarri nagusia, baliabide aldetik ere inguruko lehiakideak baino mugatuagoak izaki.

— Berria egunkariak egunero 13-14 mila aleren bueltako hedapena omen du gaur egun. Edo bederen, hala zuen krisi ekonomikoaren aurretik. 1998tik, Burtsa atalaz arduratu naiz, J.B. Andueza izenpean, egunkariotan. Inguruko egunkarien artean burtsari tarte estuena eskaini diona izango zen, ziurrenik, euskarazko egunkaria. 1999tik edo, Ekonomia atalean edo igandetako Egitura ekonomia gehigarrian, dozenaka zutabe (dibulгатibo?) edo iritzi artikulu idatzi ditut. Hasera batean astero eta, ondoren, lau lagunen txandakatze sistemarekin; hilean behin beraz. Denboran izan diren laukoteotan, unibertsitateko irakasleak izan dira nagusi.

— Ekonomiaz eta euskaraz jarduteak ezaugarri jakinen bat badu, nire ustez, hori da euskaraz ekoiztako informazio, berri, datu, kanpaina edo ikerketa lanik ez dagoela apenas. Ezta Euskal Herrian bertan ere. Informazio iturriek nekez ekoizten dute informazio hori euskaraz. Hortaz, eleaniztasuna ezinbesteko ezaugarri bilakatzen da jardun honetarako. Sarri, presak eraginda, komunikatzaile baino gehiago itzultzaile izateko arriskua dakar horrek. Eta erreferentziak ere, estatuei edo administrazioei lotuak izan ohi dira. Honek euskal unibertso hartzaileari zerbitzu ona ematea zailtzen du, ez estatistikak, ez legeak, ez merkatuak ez direlako berdinak, adibidez, Hego eta Ipar Euskal Herrian.

— Nolanahi ere, akademiari, finantza merkatuei eta multinazionaleri gagozkiola, ingelesa da hizkuntza nagusi eta ia hegemonikoa; *lingua franca*, finean. Euskararen presentzia, informazio ekonomikoaren ekoizleen artetik (familia, enpresa, sindikatu, patronal edo administrazio publikoen aldetik), hutsaren hurrena da. Nagusiki EAEn eta batipat web orrien eta prentsa oharren itzulpena mugatzen da. Gogoeta edo eztabaida gune gisa, UEUren eskutik bere Ekonomia Sailaren bloga azpimarratu daiteke, <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia>

— Hartzaileak medioa aukeratzen du: euskaraz hezitako ekonomialari eta kazetariak izan badiren arren, euskaldun arruntak ohitura gutxi du euskal prentsa kontsumitzeko eta, kontsumitzen duenean ere, ekonomia ez da izaten bere gai kuttunetakoa. Ez da erdaretan; are gutxiago euskaraz. Nolabait ere badirudi ekonomiari gai gisa askok ikusten dion berezko zailtasunari gehitzen zaiola, zama gehigarri lez, euskara. Alde horretatik, errezeloa dut ahozko informazio ekonomikoa (irratitik jasotakoa, alegia), errazago “irensten” duela euskaldun hartzaileak. Finean, idatzizko informazio eleanitza baitu bere eskura hainbat euskarritan eta entresaka aparta egin liteke horietan. Irratian (eta batipat gidatzen) goazelarik, ordea, informatiboak hasi eta buka entzuten dira, bere laburrean.

— Hartzaileak informazioa aukeratzen du: hartzaile potentzialak gutxienez elebidunak diren heinean, frantsesak edo gaztelerak

Ekonomiaz eta euskaraz jarduteak ezaugarri jakinen bat badu, nire ustez, hori da euskaraz ekoiztako informazio, berri, datu, kanpaina edo ikerketa lanik ez dagoela apenas. Ezta Euskal Herrian bertan ere. Informazio iturriek nekez ekoizten dute informazio hori euskaraz. Hortaz, eleaniztasuna ezinbesteko ezaugarri bilakatzen da jardun honetarako. Sarri, presak eraginda, komunikatzaile baino gehiago itzultzaile izateko arriskua dakar horrek.

Hartzaileak medioa aukeratzen du: euskaraz hezitako ekonomialari eta kazetariak izan badiren arren, euskaldun arruntak ohitura gutxi du euskal prentsa kontsumitzeko eta, kontsumitzen duenean ere, ekonomia ez da izaten bere gai kuttunetakoa. Ez da erdaretan; are gutxiago euskaraz.

Iturriek eurek ere badakite medioen garrantzia zenbaterainokoa den.

Informazio ekonomikoaren alorra ez da lehentasunezkoa izan, orain artean, euskarazko medioetan.

eskaintzen duten informazio ekonomiko guztia dute eskura, geuk euskaraz ematen dugunaren parean. Eta euskarri guztietan da euskara minoritarioa, kiosko fisikotik hasi eta interneteko kiosko birtualeraino.

— Informazioak medioa aukeratzen du: euskaraz soilik jarduten duten medioek ez dute hainbat iturriekin gaztelerakoek duten harreman berbera: alderdi politiko, administrazio edota patronalarekin, esaterako. Iturriek eurek ere badakite medioen garrantzia zenbaterainokoa den. Gipuzkoan topikoa baino gehixeago da, hiltzekotan, Diario Vascon argitaratu beharko dela zure eskela. Eta herrialde horretakoa ez dela salbuespena esango nuke. Hortaz, zenbait informazio ekonomiko lehenago edota modu jakin batean jorratua iristen da zenbait mediotara.

— Medioak informazioa aukeratzen du: audientzia, lehia edo dena delakoan, informazio ekonomikoaren alorra ez da lehentasunezkoa izan, orain artean, euskarazko medioetan. Bestalde, baliabietan ere, urrun daude erdal informazio talde multinazionalak. Baina Kultura edo Estaturik gabeko nazioen berriak, berbarako, berezko indargune izan ditu euskal prentsak; ekonomia ez bezala.

— Horrezaz gain, neuk neure lanean gehien jorratzen ditudan finantza alorreko berriek, ekonomiako guztien artean, ulergaitasun ospe are handiagoa dute. Ez bakarrik euskaldunen artean, baita euskal herritar elebazarren artean ere. Terminologia ingelesaren indarrak ere izan dezake eraginik horretan: rating etxeetatik hasita, swap edo trukaketa kontratueta, nahiz split edo (akzioen) zatiketeta.

— Hartzaile gisa Euskararen Herriaz ari garela, Euskal Herriaz datu ekonomikoak lortzen oso zailak dira. Gaindegia Fundazioa (ikus www.gaindegia.org) eta bere datu Atlasaz (www.atlasa.net) harago, apenas dugun ezer. Azken finean, ekonomian sektore publikoak, administrazioak eta beronen antolaketak garrantzi handia du, kuantitatiboki nahiz kualitatiboki. Eta hori hartzaileari iristen zaion informazio ekonomikoan islatzen da.

— Ekonomian oso garrantzitsu diren estatistiken kasuan, erabatekoa da egitura administratiboaren eragina. Langabeak definitzean, erosketa saskiak definitzean eta arautegia, merkatu arau, zerga eta abarrik finkatzean, esaterako. Horrek Hego Euskal Herriko (zer esanik ez Euskal Herri osoko) datuak eta analisiak ematea zailtzen du, bereziki bokazio “nazionala” duten Berria bezalako medioen kasuan.

— Hortaz, oro har, euskal hartzailea ohituago dago euskara ez den hizkuntza batean informazio jasotzeko, euskal eremuaz harago doan erreferentearekin (Europa, Europar Batasuna, Eurogunea, Espainia, Frantzia) edota Autonomi Erkidegoarekin, izan Euskadi izan Nafarroa. Iturriak ere, halakoxeak direlako noski: Eurostat, Eustat, Nafarroako Estatistika institutua, INE, INSEE, eta abar.

— Baina berez, noski eta horixe da hitzaldi honetan azpimarratu nahi nuena, hizkuntza bera, euskara, ez da inondik inora oztopo erreferente horiekiko azalpenak, argibideak, analisiak eta iritziak emateko. Oraindik ere hau esan beharra da, agian, tamalgarriago. Nolanahi den, euskaraz jarduteak, mozkinak ez diren onurak eskaintzen dizkit, pertsonalki. Bizipoz moduko bat, euskal unibertsoko txoko idor honetan.

— John K.Galbraithek esana da, ekonomia giza zientzia dela eta erraz ulertzeko moduan azaldu daitezke eta, beraz, azaldu behar direla bere nondik norakoak. Euskaldunok euskaraz jardutea, aldiz, ekonomia zientzia bera baino dexente zaharragoa da, ulertzen erraza izan edo ez. Eskerrikasko.■

BIBLIOGRAFIA

“Kazetari aditua unibertso digitalean”, Txema Ramirez de la Piscina editore duela. 4. atala, Kazetaritza Ekonomikoa. 69-92 orrialdeak. UEU. Bilbo, 2009.

OHARRA

1. Ekonomia k-z ere idazten da - “Euskararen presentzia unibertsitatean” jardunaldirako (2009ko irailan) hitzaldiaren moldaketa (2010eko maiatzan).

Joseba Barandiaran – euskal prentsako ohiko kolaboratzailea eta EHUUn ekonomian lizentziaduna

Horixe da hitzaldi honetan azpimarratu nahi nuena, hizkuntza bera, euskara, ez da inondik inora oztopo erreferente horiekiko azalpenak, argibideak, analisiak eta iritziak emateko. Oraindik ere hau esan beharra da, agian, tamalgarriago. Nolanahi den, euskaraz jarduteak, mozkinak ez diren onurak eskaintzen dizkit, pertsonalki. Bizipoz moduko bat, euskal unibertsoko txoko idor honetan.